

Handläggare: Lars Lindgren
Tfn: 08-508 18 250

Till
Farsta stadsdelsnämnd

Yttrande över revisionsrapport "Stadens arbete med elever i behov av särskilt stöd inom grundskolan – en uppföljning av tidigare granskning"

Förslag till beslut

1. Farsta stadsdelsnämnd överlämnar och åberopar som sitt yttrande förvaltningens tjänsteutlåtande.

Gillis Hammar
Stadsdelsdirektör

Inger Norman
Chef för förskola, skola, fritid och kultur'

Sammanfattning

Revisionen granskade år 2003 hur staden arbetade med elever i behov av särskilt stöd inom grundskolan. En uppföljning av tidigare granskning har genomförts under år 2005 och granskningen har omfattat samtliga stadsdelar.

Uppföljningen visar bland annat att staden fortfarande inte har någon samlad bild av kostnadsutvecklingen när det gäller elever i behov av särskilt stöd. Däremot har skolenheterna förbättrat arbetet med att utveckla och följa upp fastställda åtgärdsprogram.

Vissa stadsdelsnämnder behöver utveckla dialogen med sina skolenheter och rekommenderas att intensifiera det arbetet. Vidare tillmäts kompetensfondens pågående utbildningsinsatser stor betydelse för att öka samverkan med landstinget när det gäller barn i behov av särskilt stöd.

Förvaltningen anser att revisionskontoret i sina granskningar pekar ut viktiga områden för stadsdelarna att beakta för att förbättra arbetet med elever i behov av särskilt stöd. I Farsta är arbetet på detta område väl utvecklat, även om väsentliga förbättringsområden förekommer.

Ärendets beredning

Yttrandet har utformats inom avdelningen för förskola, skola, fritid och kultur.

Bakgrund

I enlighet med revisionsplanen för år 2005/2006 har revisionskontoret följt upp tidigare granskning av hur staden arbetar med elever i behov av särskilt stöd inom grundskolan.

Uppföljningen omfattar liksom tidigare granskning samtliga stadsdelsnämnder. Som metod för uppföljningen, har en enkät använts, vilken besvarats av samtliga stadsdelsnämnder. Dessutom har intervjuer genomförts med verksamhetspersonal, bl.a. barn- och ungdomschefer, rektorer och övrig skollledning från fyra stadsdelar.

Den tidigare rapporten visade bl.a. att det var tveksamt om staden hade tillräcklig kontroll över att dessa elever gavs tillräckliga förutsättningar för en likvärdig utbildning och att stadsdelsnämnderna behövde utveckla dialogen med berörda elever och föräldrar. Det fanns också brister i stadens ekonomiska redovisning av verksamheten och uppdraget med att utveckla nyckeltal inom verksamhetsområdet behövde intensifieras.

Resursfördelning

I den tidigare granskningen konstaterade revisorerna att kommunfullmäktige beslutat att genomföra en översyn av tidigare resursfördelningsmodell. Revisorernas uppfattning var att uppdraget var angeläget, eftersom stadens styrning förutsätter kunskap om det behov som föreligger och de åtgärder som behöver vidtas. Uppdraget att genomföra en sådan översyn och föreslå lämpliga förändringar för förskola och skola, är uppfyllt.

Nyckeltalsredovisning

Tidigare granskning visade bland annat att staden saknade en övergripande ekonomisk redovisning av kostnader för barn i behov av särskilt stöd, vilket delvis berodde på att stadsdelsförvaltningarna skapat egna lösningar i sina redovisningssystem. Detta försvårade arbetet med uppföljningen på stadsdelsövergripande nivå.

Kommunfullmäktiges beslut år 2004 om att inte styra stadsdelsnämnderna genom krav på särredovisning och ekonomisk uppföljning av verksamheten, innebär att staden kan mista väsentlig information om omfattningen av de ekonomiska resurser som fördelas till elever i behov av särskilt stöd. Staden har heller inte någon samlad bild av kostnadsutvecklingen för denna verksamhet. Därmed går staden miste om ett viktigt underlag för uppföljning och analys av verksamheten.

Kompetensfondens utbildningsaktiviteter

Revisionskontoret tillmäter kompetensfondens utbildningsaktiviteter stor betydelse för att öka samverkan mellan såväl Stockholms stad och landstinget som mellan stadsdelsnämndernas olika verksamhetsområden. Revisionskontoret rekommenderar stadsdelsnämnderna att upprätta handlingsplaner eller liknande för att på så sätt redovisa på vilket sätt detta arbete ska genomföras och följas upp.

Hur arbetar stadsdelsnämnderna med elever i behov av särskilt stöd

I de intervjuer som genomförts i uppföljningen, lyfter rektorerna särskilt fram att skolenheterna har utvecklat och förbättrat arbetet med att upprätta individuella åtgärdsprogram/handlingsprogram i samråd med specialpedagog, lärare, elev och föräldrar. Formerna för uppföljning av åtgärdsprogrammen har också utvecklats.

Flera stadsdelsnämnder saknar fortfarande en nära dialog med skolenheterna om bland annat arbetssätt och metoder för arbetet med barn i behov av särskilt stöd. Dessa stadsdelsnämnder rekommenderas att intensifiera arbetet med att finna former för en sådan dialog.

Det är angeläget att BUS-policyn, d.v.s. överenskommelsen mellan staden och landstinget om att samordna insatserna efterföljs och att stadsdelsnämnderna initierar kontakterna som snarast ger förutsättningar för en faktisk samverkan.

Stadsdelsnämnderna tillämpar fortfarande olika modeller för resursfördelning till skolenheterna. Flertalet nämnder anser att de har möjlighet att följa upp hur de ekonomiska resurserna används. Några undantag finns och dessa nämnder rekommenderas att ta fram ett tillfredsställande uppföljningssystem.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen anser att revisionskontoret i sina granskningar pekar ut viktiga områden för stadsdelarna att beakta för att förbättra arbetet med elever i behov av särskilt stöd. I Farsta är arbetet på detta område väl utvecklat, även om väsentliga förbättringsområden också förekommer.

Nyckeltalsredovisning

Det är föga förvånande att revisorerna fortfarande finner brister i den ekonomiska redovisningen av verksamheten för elever i behov av särskilt stöd och att man funnit stora administrativa svårigheter i att hitta täckande nyckeltal.

För det första saknas en tydlig definition av ”elever i behov av särskilt stöd”. Själva begreppet syftar inte på någon bestämd och avgränsad grupp barn eller barn med vissa bestämda egenskaper. Det anger snarare att vissa barn tillfälligt eller varaktigt kan ha behov av betydligt mer stöd än vad som normalt ges till en elev.

För det andra kan formerna för stöd se så olika ut, att de är svåra att precisera i ett krontalsbelopp. T.ex. kan en skola satsa mycket resurser på att generellt minska klassernas storlek, för att möjliggöra att fler elever får hjälp inom klassens ram. Istället minskar man drastiskt på specialpedagoger och externa placeringar. Hur ska det redovisas i form av nyckeltal ?

Så även om särskilda nyckeltal för elever med behov av särskilt stöd nu ska utformas och inarbetas i skolornas kvalitetsredovisningar, ser förvaltningen fortfarande betydande svårigheter i att hitta ett gemensamt redovisningssätt som tydliggör hur resurser för barn i behov av särskilt stöd används.

När det gäller fördelningen inom stadsdelen av resurser för barn med behov av särskilt stöd, använder sig förvaltningen av den möjlighet som systemet medger, att utifrån en samlad bedömning av de enskilda enheternas förutsättningar, i stor utsträckning differentiera tilldelningen.

Kompetensfondens utbildningsaktiviteter

Kompetensfondens BUS-utbildning har i Farsta varit en mycket lyckad satsning med en bred uppslutning och nöjda deltagare. Skolhälsovård, BVC, socialtjänst, barnläkarmottagning, habiliteringen, BUP, rektorer, speciallärare, kuratorer och stadsdelens stödenhet har träffats vid ett antal tillfällen och haft ett viktigt ömsesidigt utbyte.

Hur arbetar stadsdelsnämnderna med elever i behov av särskilt stöd

Revisionskontoret pekar i sina granskningar ut viktiga områden för stadsdelarna att beakta för att förbättra arbetet med elever i behov av särskilt stöd.

Navet i Farstas skolors arbete för elever i behov av särskilt stöd, utgörs av *stödenheten*. Det är en grupp med specialpedagogisk och psykologisk kompetens, som på olika sätt kan ge personal inom förskola och skola råd, stöd och handledning.

Därutöver finns *bedömargruppen*, som med en kompletterad kompetens av skolläkare, skolsköterska, kurator, rektorer och BUP hanterar skolornas ansökningar om elevers

placering i en extern skolform eller någon av stadsdelens egna smågrupper. Om bedömargruppen anser att en sådan placering är en adekvat åtgärd, bekostas placeringen av stödenhetens centrala medel.

Förvaltningen eftersträvar en samsyn som innebär att eleverna i allt större utsträckning ska kunna ges det stöd de behöver i sin hemskola eller i av stadsdelen organiserade egna små undervisningsgrupper. Den ambitionen grundar sig på vår erfarenhet att elever som rycks ur sitt naturliga sammanhang, har svårare att slussas tillbaka i vanlig skolgång. I den bemärkelsen utgör hemskolan en resurs i sig.

Skolorna får på detta sätt anledning att utveckla lokala lösningar, vilket leder till att man successivt bygger upp en egen kompetens att hjälpa de elever som behöver särskilt stöd. Det är också uppenbart att mer kostnadseffektiva lösningar uppnås, när stödet organiseras lokalt.

Skola, socialtjänst och fritid samverkar i *resursteamet*, dels med förebyggande åtgärder och dels med elever med psykosocial problematik som inte har en fungerande skolgång och som hamnat utanför skolgemenskapen samt bedöms vara i riskzonen att bli aktuella inom socialtjänsten. I resursteamet ingår en specialpedagog, en familjebehandlare samt en fältassistent.

En gång i månaden träffas Farstas *BUS-grupp*, där representanter från stadsdelen och landstinget träffas för att samordna insatserna i arbetet med barn i behov av särskilt stöd. Samtliga deltagande parter kan där, försåvitt föräldrarna tillåter, ta upp enskilda ärenden för att få en allsidig bedömning av lämpliga åtgärder.

I Farsta har skolorna de senaste åren ägnat stor del av sin kompetensutveckling till att förbättra arbetet med individuella utvecklingsplaner för eleverna. När det gäller särskilda åtgärdsplaner för elever i behov av särskilt stöd, finns ännu förbättringar att göra.

Bilaga: Revisionsrapport "Stadens arbete med elever i behov av särskilt stöd inom grundskolan – en uppföljning av tidigare granskning"

AE

SID 6 (5)